

מסורת הש"ס

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סא.

רבינו נרשום

א"כ שאר עופות טמאין לפה לי. כלומר אי אפרין מה תורין דאית בהו ארבעה אף כל דאית בהו ארבעה ואי לית ליה ארבעה לא א"כ שאר עופות טמאין לבר מנשר ופרס ועוניה וסעורב דכתב רחמנא לפה לי דאית להו תלתא תלתא סימנים ואעפ"כ טמאין הא אמרין גמרינן מתורין מה תורין דאית בהו ארבעה ולא פחות אף כל עופות לישטרו בארבעה ולא פחות: אלא מדכתב רחמנא עשרים ואחד עופות. ש"מ דלא גמרינן מתורין: ויגליף מרחם. כלומר משאר עופות טמאין: תתם כי תרי מיבעיא. כלומר עורב אית ליה תרי סימנים ואף על פי כן טמא:

מה נשר מיוחד בו' אף ב' כיוצא בו טמא. פירש רש"י דהאי אף כל לא מרבינן אלא מין נשר שאין עוף טמא בעולם אלא כ"ד האמורין בתורה דקדקתו לקמן (פס"ג): לפיכך מנה הכתוב בטמאין והנך כ"ד האמורין דאיכא בכולהו סימן טהרה חוץ מן הנשר ואין זה ראייה

דדילמא ה"ק לפיכך מנה הכתוב בטמאים משום דעל ידי כ"ד אלו וסימניהו טוב להכיר כל הטמא שנעולס אלא אם היה נא למנות בטוהרים היה צריך למנות יותר וכן כי קאמר ולעפות אין מספר ופרך עופות טמאין כ"ד ניהו אלא לעופות טהורין אין מספר תתם צעי למימר אין מספר שטל להכיר על ידיהם כל האחרים ומשני דאין מספר לטהורים קאמר ושפיר קא מרבה הכא אפילו שאר מינין שאין מין נשר: ובל עוף הדורס טמא. וא"ת ויכיר קים להו לרנן הך מילתא וכי קנינן או צלפטרני הוי שדקין כל העופות טהורים ואין שום עוף טהור דורס הא אמר לקמן (דף פג:) דלעופות טהורים אין מספר ואי הלכה למשה מסיני הוא א"כ ל"ל דכתב רחמנא פסם ועוניה וטריהו לא לכתוב אומם שדורס דממה נפשך חד מינייהו דורס שאין בכל אחד אלא

חד סימן של טהרה ואומם שצוה אינו בזה כדמוכח בגמרא וי"ל דשמא קבלה היתה מנימות נח שהקריב מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס אלא בשקופעיה לא שייך למימר הכי דאין זה מין בפני עצמו אלא ולד בהמה כדאיכא בהמפלת (ומה דף ע"ד.) סי' הדרורם. פי' בקונטרס שאומם כפזורני ומגביה מן הקרקע מה שאוכל וקשה לר"ת דהא אפילו מרגנולת עושה כן ומפרש ר"ת דורס ואוכל מהיים ואינו ממחין לה עד שתמות כי יהיה

דפרק אלו עוברין (פסחים מט: א) המשא את צמו לע"ה כאלו טהרה לפי מה ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממחין עד שתמות אף ע"ה מנה ובעל ואינו ממחין עד שתפסיים וכן בסוף פ"ק דב"ק (דף טו:) ארי צרי"ה דרס ואכל פטור פירוש מהיים דהיינו אורחיה והיו שן טרף ואכל מימי פירוש לאחר מיתה דלאו היינו אורחיה והיו ליה קרן ופרך והא כתיב ארי טורף בני גורומי ומשני בשביל גורומי שכן קטנים דרכו להמית וממנו לנבאומי בשביל נבאומי: ובל שיש לו אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף מהור. בגמרא (א) קמי נברייתא ר"ג אומר כל שיש לו אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם בקונטרס דארישא סמך דמי כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואחא למימר רבן גמליאל ויש לו עוד שלשה סימנים צידוע שהוא טהור ואין לשון נברייתא משמע מן המפרש ר"ת כיון שיש לו ג' סימנים הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק כסיומן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דלמר לקמן בגמרא דג' סימנים הדרי כבולו פי' צייט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף א"כ אינו דורסין ויש להם ארבע סימני טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהמלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צ"י סימנים טהור והוא שיהי עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימנים אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלרץ להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס שני סימני טהרה של עורב הדרי כבולו וי"ט עופות דלימיה צייט עופות ליתיה אלא או כפרס או בעוניה כדמוכח בגמרא וא"ת ולמה ליה למנקט הכא כל ג' סימני טהרה צרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון נאומי סימן דלימיה צייט עופות וסימן אחר עמו דמי ליכא לספוקי בשום עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס ועוניה לית להו אלא חד ועורב וי"ט עופות לית בהו אותן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלא הוי ידעין מאי ניהו אותן סימני טהרה דלימיה צייט עופות והלא הוי מריכין אף דלמר רבי יוחנן (עלגריי חו"י ש"ך וכו') לרדי חו"י רחם ועבד שרקק וכן התשנמת שהיא בלות שנעופות וצפוקה המפלת (ומה דף ע"ד.) קריא וקופופא דעיניהם הולכות לפנייהם כאל אדם והיינו כוס וינשוק והואלן אותן ליבדקו בהן והיו יכולין להכיר עוף הבא לפנינו נאומי סימן רביעי שאין צרכן סימן אחר עמו דהשחא ליכא לספוקי בשום עוף טמא וכן עורב היו מריכין דלמר צ"י מפנין (שבת קמח.) ממלטין את הילף מפני שהוא מאכל לעורבים ומפרש התם דכל ישראל בני מלכים הם ולקמן לא לחנם הלך וזכיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וצפוקה השולט (יטין דף מה.) אמרין דלחא עורב ואמר עליהם צדוק וצפוק פרק כמה אשה (שם דף ע"ד.) האומר לעורב צדוק וא"כ לצדוק שני סימני טהרה דעורב ונאומי שני סימני טהרה דלימיהו צידוע ליתכשרו כולהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לברר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרמא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לבנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צידוע וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צרי אלא או או קמי וארישא קאי דקמי כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתירה או זקק או קורקבו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי ודא משני סימני טהרה של עורב היינו דורס א"כ צרינו דורס וצריך חד סימן דצידוע אכלי להו נישום דלמא עורב הוא וגרמא לפרש דכל עיקר משנתנו לא באת אלא לאשמועינן ד' סימנים של טהרה וממילא ידעין דבהך סימן טהרה דלימיהו צידוע עורב מחזיקין ליה בטוהרה: לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים. פי' בקונטרס מדמנה תורין צטוהרין והנהו אייתנהו בזה ומנה נשר בטמאין וצאצאנה סימניהו הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי דקאמר בסמוך ויגליף מפרס ועוניה א"כ נשר דכתב רחמנא למה לי השחא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מבעיא הא איצטרך נשר לאורוי לן סימני טהרה ומיניה מפרס ומעוניה לחודייהו היה ידעי דכל מה שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכל מה שעוניה חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכן שניהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנים אלא קשה מתורין דקאמר דלא אצטרך למכתב אלא לקרבן הא לרבי למכתב משום דמינייהו ילפין סימן טהרה ועוד לא אי כתיבי תורין ה"א איפכא דד' סימני טהרה דהשחא ג' מהם יכו סימני טומאה שיהו צייט עופות ד' סימני טומאה ונשאר חד ומיניה הכי לא הוה מצי למימר דהא פרס ועוניה הוה דאית ביה סימנא דלא הדר כבולו לא יכא בו שום סימן טומאה שהוא ממש איפכא מיי"ט עופות אכל היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיוחד לאורוי לן סימני טהרה לכן פריך הוה תורין למה לי דלאורוי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דלחא לגופיה ומנשר ומשני דאין שום תורין מיוחד לאורוי למה לי לקרבן: ב"ה התם תלתא ואלא אב"יין בו' ה"מ כולנו דהו ליה י"ט כתובים הבאים לקרא אלא דעדיפא קא משני ומיניה קשה דזה הדבר עצמו היה רוצה ללמוד מתורין דבתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולהו וכיון דמשני אס כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ויגליף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן כי וי"ל דפריך ויגליף מינייהו דנאומי ג' סימנים לא ניכול אלא בתרי מינייהו ובחד דלית בהו אכלינן דהיינו תלתא דהא לא הוה ידעין מתורין עד דאיכא כולהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאין מטהר אלא בשני סימנים ואחר דלימיה צייט עופות א"כ לעורב דלית ביה אלא חד למה לי: ויגליף

נשר. הוכר בטמאים ודין צנין אב הימנו דמה נשר מיוחד דאין לו אחד מכל הסימנים הללו וטמא אף כל שאין לו אחד מכל הסימנים הללו מין נשר הוא וטמא אכל עוף שיש בו אחד מכל אלו טהור וכל שכן שיש לו שלשה או כולם חוץ מעופות המפורשים צפרשה שגזירת

הכתוב הוא שאע"פ שיש בהן סימן טהרה כדלמר לקמן (ט) טמאים והאי אף לא מרבי אלא מין נשר דאין עוף טמא בעולם אלא כ"ד האמורין כאן ודלמיתא לקמן (דף פג:) לפיכך מנה הכתוב בטמאים ונהנך כ"ד אמרין דאית בהו כבולו סימני טהרה חוץ מן הנשר: טוהרי. מנה הכתוב לטהרה ומהן אחת דן צנין אב כולן. ואע"ג דקשיא קופא לרשא דרישא מכשר אפילו בחד סימן וקופא לא מכשר עד דאיכא כולהו רישא דוקא וקופא לקמן מפרש (ה) לה: פירושן. לא תפרשו הסימנים ממש בתורה אלא מדמנה תורין צטוהרין והני אייתנהו בזה ומנה נשר בטמאין וצאצאנה סימניהו הללו הן חלוקין ש"מ הן הן סימני טהרה: עוף ככל לפנינו כסיומן אחד. של טהרה טהור וכל שכן אס כה שלשה או שלשה וכל שציר בו שאינו מעשרים וארבעה הכתובים: אס כן. דמתורין ילפין: שאר

עופות טמאין למה לי. דכתבינהו והא לית חד בזה דליתו ציה כולהו ארבעה סימנים דהבי אמרין לקמן (ע"ב) דנעשרים מינייהו איכא ג' סימנים ונעורב חד חד: ה"ג וילגף מינייהו מה התם תלתא ולא אכלינן אף כל תלתא ולא ניכול וי"ט פרי וחד: א"כ. דאפילו בתלתא נפקא לן מעופות המפורשים דלא מתכשר למה לי למכתב עורב דלית ליה אלא תרי:

דפרק אלו עוברין (פסחים מט: א) המשא את צמו לע"ה כאלו טהרה לפי מה ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממחין עד שתמות אף ע"ה מנה ובעל ואינו ממחין עד שתפסיים וכן בסוף פ"ק דב"ק (דף טו:) ארי צרי"ה דרס ואכל פטור פירוש מהיים דהיינו אורחיה והיו שן טרף ואכל מימי פירוש לאחר מיתה דלאו היינו אורחיה והיו ליה קרן ופרך והא כתיב ארי טורף בני גורומי ומשני בשביל גורומי שכן קטנים דרכו להמית וממנו לנבאומי בשביל נבאומי: ובל שיש לו אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף מהור. בגמרא (א) קמי נברייתא ר"ג אומר כל שיש לו אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם בקונטרס דארישא סמך דמי כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואחא למימר רבן גמליאל ויש לו עוד שלשה סימנים צידוע שהוא טהור ואין לשון נברייתא משמע מן המפרש ר"ת כיון שיש לו ג' סימנים הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק כסיומן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דלמר לקמן בגמרא דג' סימנים הדרי כבולו פי' צייט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתירה וזקק וקורקבו נקלף א"כ אינו דורסין ויש להם ארבע סימני טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהמלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צ"י סימנים טהור והוא שיהי עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימנים אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלרץ להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס שני סימני טהרה של עורב הדרי כבולו וי"ט עופות דלימיה צייט עופות ליתיה אלא או כפרס או בעוניה כדמוכח בגמרא וא"ת ולמה ליה למנקט הכא כל ג' סימני טהרה צרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון נאומי סימן דלימיה צייט עופות וסימן אחר עמו דמי ליכא לספוקי בשום עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס ועוניה לית להו אלא חד ועורב וי"ט עופות לית בהו אותן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלא הוי ידעין מאי ניהו אותן סימני טהרה דלימיה צייט עופות והלא הוי מריכין אף דלמר רבי יוחנן (עלגריי חו"י ש"ך וכו') לרדי חו"י רחם ועבד שרקק וכן התשנמת שהיא בלות שנעופות וצפוקה המפלת (ומה דף ע"ד.) קריא וקופופא דעיניהם הולכות לפנייהם כאל אדם והיינו כוס וינשוק והואלן אותן ליבדקו בהן והיו יכולין להכיר עוף הבא לפנינו נאומי סימן רביעי שאין צרכן סימן אחר עמו דהשחא ליכא לספוקי בשום עוף טמא וכן עורב היו מריכין דלמר צ"י מפנין (שבת קמח.) ממלטין את הילף מפני שהוא מאכל לעורבים ומפרש התם דכל ישראל בני מלכים הם ולקמן לא לחנם הלך וזכיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וצפוקה השולט (יטין דף מה.) אמרין דלחא עורב ואמר עליהם צדוק וצפוק פרק כמה אשה (שם דף ע"ד.) האומר לעורב צדוק וא"כ לצדוק שני סימני טהרה דעורב ונאומי שני סימני טהרה דלימיהו צידוע ליתכשרו כולהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לברר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרמא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לבנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צידוע וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צרי אלא או או קמי וארישא קאי דקמי כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתירה או זקק או קורקבו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי ודא משני סימני טהרה של עורב היינו דורס א"כ צרינו דורס וצריך חד סימן דצידוע אכלי להו נישום דלמא עורב הוא וגרמא לפרש דכל עיקר משנתנו לא באת אלא לאשמועינן ד' סימנים של טהרה וממילא ידעין דבהך סימן טהרה דלימיהו צידוע עורב מחזיקין ליה בטוהרה: לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים. פי' בקונטרס מדמנה תורין צטוהרין והנהו אייתנהו בזה ומנה נשר בטמאין וצאצאנה סימניהו הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי דקאמר בסמוך ויגליף מפרס ועוניה א"כ נשר דכתב רחמנא למה לי השחא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מבעיא הא איצטרך נשר לאורוי לן סימני טהרה ומיניה מפרס ומעוניה לחודייהו היה ידעי דכל מה שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכל מה שעוניה חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכן שניהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנים אלא קשה מתורין דקאמר דלא אצטרך למכתב אלא לקרבן הא לרבי למכתב משום דמינייהו ילפין סימן טהרה ועוד לא אי כתיבי תורין ה"א איפכא דד' סימני טהרה דהשחא ג' מהם יכו סימני טומאה שיהו צייט עופות ד' סימני טומאה ונשאר חד ומיניה הכי לא הוה מצי למימר דהא פרס ועוניה הוה דאית ביה סימנא דלא הדר כבולו לא יכא בו שום סימן טומאה שהוא ממש איפכא מיי"ט עופות אכל היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיוחד לאורוי לן סימני טהרה לכן פריך הוה תורין למה לי דלאורוי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דלחא לגופיה ומנשר ומשני דאין שום תורין מיוחד לאורוי למה לי לקרבן: ב"ה התם תלתא ואלא אב"יין בו' ה"מ כולנו דהו ליה י"ט כתובים הבאים לקרא אלא דעדיפא קא משני ומיניה קשה דזה הדבר עצמו היה רוצה ללמוד מתורין דבתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולהו וכיון דמשני אס כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ויגליף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן כי וי"ל דפריך ויגליף מינייהו דנאומי ג' סימנים לא ניכול אלא בתרי מינייהו ובחד דלית בהו אכלינן דהיינו תלתא דהא לא הוה ידעין מתורין עד דאיכא כולהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאין מטהר אלא בשני סימנים ואחר דלימיה צייט עופות א"כ לעורב דלית ביה אלא חד למה לי: ויגליף

